

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาและการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ
ทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
Participatory action research development and management group
Toray ground material into the curriculum of the educational
philosophy of sufficiency economy

ผู้วิจัย นายสหพล ยะภักดี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (1) รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภพผล

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพไหล

Researcher : Mr. Sahapol Yaphadee;

Thesis Advisors : (1) Assoc. Prof. Dr.Hanchai Aupaphon (2) Asst. Prof. Dr.Tawatchai Pailai

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา 2) หาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา 3) ผลการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ดำเนินการ 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 19 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละความก้าวหน้า การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า

1.1 สภาพการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า ผลผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังผลิตได้จำนวนน้อย ผลิตผ้าไม่ตรงกับความต้องการของตลาด จำหน่ายสินค้าที่เป็นผลผลิตภัณฑ์จากผ้าได้น้อย การรวมกลุ่มยังไม่ชัดเจนและจริงจัง

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า สมาชิกกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการออกแบบลายผ้า การย้อมผ้าและการบรรจุผลผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของตลาด

2. แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 1) การศึกษาดูงาน 2) ให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพ 3) นิเทศติดตามผลการดำเนินงาน

3. ผลการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า ก่อนการพัฒนากลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.31 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 56.57 หลังจากได้รับการพัฒนา กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทอผ้ามัดหมี่ไทเร เพิ่มมากขึ้น โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.84 คิดเป็นร้อยละ 84.21 ส่วนการศึกษารายด้านพบว่า

3.1 ด้านการออกแบบลายผ้ามัดหมี่ไทเร จากการสังเกตก่อนการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยทั้ง 19 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบลายผ้าไม่มากนักสามารถออกแบบลายผ้าได้เพียง 3 ลาย คือ ลายตรง ลายขนมเปียกปูน ลายฟันปลา แต่หลังจากได้รับการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยทั้ง 19 คน มีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบลายผ้า เพิ่มขึ้น 8 ลาย ซึ่งแสดงว่าผู้ร่วมวิจัยมีความก้าวหน้าในการพัฒนาเป็นอย่างมาก

3.2 ด้านการย้อมผ้ามัดหมี่ไทเร จากการสังเกตพบว่าหลังจากการพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วงรอบที่ 1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ยังทำการย้อมผ้าแบบเดิมซึ่งจะทำให้สีตกง่าย ผ้าซีดเร็ว จึงนำไปพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนาการนิเทศติดตามผลการย้อมผ้ามัดหมี่ไทเร วงรอบที่ 2 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความสามารถในการย้อมผ้าได้เป็นอย่างดี สีไม่ตกและสีผ้าไม่ซีดจางเร็วลูกค้าพอใจในผลิตภัณฑ์

3.3 ด้านการบรรจุผลิตภัณฑ์ผ้ามัดหมี่ไทเร จากการสังเกตพบว่าก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ยังไม่มีการบรรจุผลิตภัณฑ์ เมื่อมีผู้มาซื้อก็จะพับใส่ถุงหิ้วให้กับลูกค้า หลังจากมีการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาแล้ว มีการลงน้ำยาผ้าก่อนพับใส่ถุงใส่อย่างสวยงาม หรือบางผืนที่มีราคาแพงก็จะบรรจุใส่กล่องห่ออย่างดี จึงทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่สนใจของลูกค้าและมีมูลค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ABSTRACT

This research aims to: 1) study and career management issues woven into the original course, the ground rush up the economic problems in the schools. 2) Guidelines for Management Development group Toray Textiles into the ground so the Philosophy of Sufficiency Economy in schools, 3) The development of career management material part of the original ground Sufficiency Economy Philosophy in schools. Using a participatory action research process. The second cycle. Each cycle consists of four phases: planning, action, observation and reflection. Goal of this research is a joint research group of 19 patient and a total of 26 subjects were used for evaluation. Observation and interviews. Quantitative data analysis, statistics, mean, standard deviation, percent. And percentage progress. Quality monitoring data. The investigators analyzed the content. Classification of the content and presentation of data, descriptive analysis.

The results showed that :

1. Condition and issue management group Toray Textiles ground to the Philosophy of Sufficiency Economy as a model in this study.

1.1 Status and Problems of ground Toray Textile Management group to the model in the Philosophy of Sufficiency Economy. The group also produced a small number of products. Fabric does not meet the needs of the market. Product is the product of a few boards. Integration is not clear and serious.

1.2 Problem Management group Toray Textiles ground to the Philosophy of Sufficiency Economy as a model in this study. Members lack the knowledge and skills to design patterns. Dyeing and packing products to meet market demand.

2. Development : 1) Education, 2) Educating group 3) Supervision of the implementation.

3. Effective management development group Toray Textiles ground to the Philosophy of Sufficiency Economy model showed that in the first group. Participants with the knowledge and understanding about the occupational groups woven into the original ground Toray Sufficiency Economy Philosophy in schools. The mean score was 11.31 out of 20 points, equivalent to 56.57 percent after it was developed. Group participants with knowledge. Understanding of the Toray Textiles ground up. The mean score was 16.84, representing 84.21 percent, the study also found that.

3.1 The design of the ground Toray observed before the development of the 19 participants with the knowledge and understanding of design patterns are. Design patterns can be just 3 pattern is a design pattern serrated diamond pattern. But later developed. Among the 19 participants with knowledge. Understanding of the design patterns the pattern Sei 8 shows that there is significant Progress in the development.

3.2 The ground dyed Toray. From that observed after development. By a workshop. And leaning activities, Circle around one group of participants to make the same dye. This will discolor easily. Fabric has faded fast. Thus leading to further development in the second round by the development of guidelines for implementation of the second round of the Toray stained ground showed that participants were able to dye very well Colors do not bleed and fade resistant color fast. Customer satisfaction in our products.

3.3 The packing Toray ground. From the observed. Before the workshop, development, career management, Toray Textiles into the ground so the course is large enough to rush in school. No packing. When people buy they will fold the bag to the customer. After a management career development workshops woven into the original ground Toray Sufficiency Economy Philosophy in education. With water before Folding the cloth bags of drugs as well. Some pieces are more expensive but are packaged well wrapped box. Making products be of interest to customers and put more value-added.

ภูมิหลัง

วิถีชีวิตของประชาชนชาวไทย ในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ เป็นสังคมเกษตรกรรม จึงมีรายได้ต่อผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบท ทุกคนดำรงสภาพวิถีชีวิตที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยเฉพาะการประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งยังคงทำไร่ ทำนา ทำสวน ลูกหลานในยุคปัจจุบันได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ทั้งอาชีพเกษตรกรรม ทัศนกรรม ศิลปกรรม เครื่องปั้นดินเผาและอื่นๆ คนรุ่นเก่าสามารถสืบทอดเจตนาธรรม เพื่อดำรงความเป็นอยู่ของคนรุ่นใหม่มาตลอดอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ประชาชนของประเทศอาศัยอยู่ในชนบท ส่วนใหญ่มีฐานะที่ยากจน ไม่สามารถสร้างฐานะให้มีความมั่นคงได้อย่างยั่งยืน ซึ่งบางครั้งอาจเป็นเหตุทำให้ประชาชนมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าว ในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP ไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทยจึงได้กำหนดให้การส่งเสริมอาชีพผลิตสินค้า OTOP เป็นนโยบายที่สำคัญเร่งด่วน เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยมอบหมายให้กรมพัฒนาชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนเป็นรากฐานเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเริ่มจากการรวมกลุ่มของประชาชนระดับฐานราก ในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างพลังการพึ่งตนเองและช่วยเหลือกันของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพต่างๆ ให้มีความสามารถในการบริหารจัดการตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาต่อยอดไปถึงระดับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546, หน้า 12)

ทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจนหรือเกษตรกร โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือ การเกิดจิตสำนึก มีความศรัทธา เชื่อมั่น เห็นคุณค่า และ

นำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงในอนาคตและเป็นที่ยอมรับให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่นหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว จากการประกอบสัมมาอาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ประหยัด แต่ไม่ใช่ตระหนี่ ลด-ละ-เลิก อบายมุข สอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้ และรู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้ ดูแลรักษาสุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมรอบข้าง รวมถึงการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ความพอเพียงระดับชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชน บนหลักของความสามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน ในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์การการเงิน สวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งและความเป็นอยู่ที่พอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, หน้า 9-10) กลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จัดตั้งกลุ่มเมื่อ ปีพุทธศักราช 2547 มีจำนวนสมาชิก 32 คน ทุนของกลุ่ม 47,200 บาท งบประมาณจากกรมการพัฒนาชุมชน 40,000 บาท จากหุ้นสมาชิก 2,200 บาท งบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านข่า 5,000 บาท ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ผ้าถุงมัดหมี่ราคา/หน่วย 250 บาท ผลิต 75 ชิ้น/เดือน ผ้าขาวม้า ราคา/หน่วย 50 บาท ผลิต 225 ชิ้น/เดือน แต่เนื่องจากกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรยังไม่ได้รับขึ้นทะเบียนรัฐวิสาหกิจชุมชนและไม่ได้ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จึงทำให้กลุ่มไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากขาดความรู้และ

ประสบการณ์ รวมทั้งแนวทางในการบริหารจัดการ จึงทำให้กลุ่มเกิดความอ่อนแอ ล้มลุกคลุกคลาน ขาดทุนจากการประกอบการโดยไม่ทราบสาเหตุ ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพต่ำและไม่เป็นที่ต้องการของตลาด สมาชิกกลุ่มขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพเหล่านี้ให้สามารถดำเนินกิจการของกลุ่มเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในที่ประชุมจึงเห็นควรให้มีการพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่หมี่ 8 เพื่อให้มีมาตรฐานการผลิตและมีความเข้มแข็งต่อไป (เทศบาลตำบลบ้านเช่า, 2554, บันทึกการประชุม)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่หมี่แบบเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ 8 ตำบลบ้านเช่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ให้สามารถดำเนินกิจกรรมของกลุ่มตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการควบคุมตรวจสอบ ให้เป็นไปตามระเบียบ

หรือข้อบังคับของกลุ่ม โดยใช้แนวทางในวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่หมี่แบบเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไป

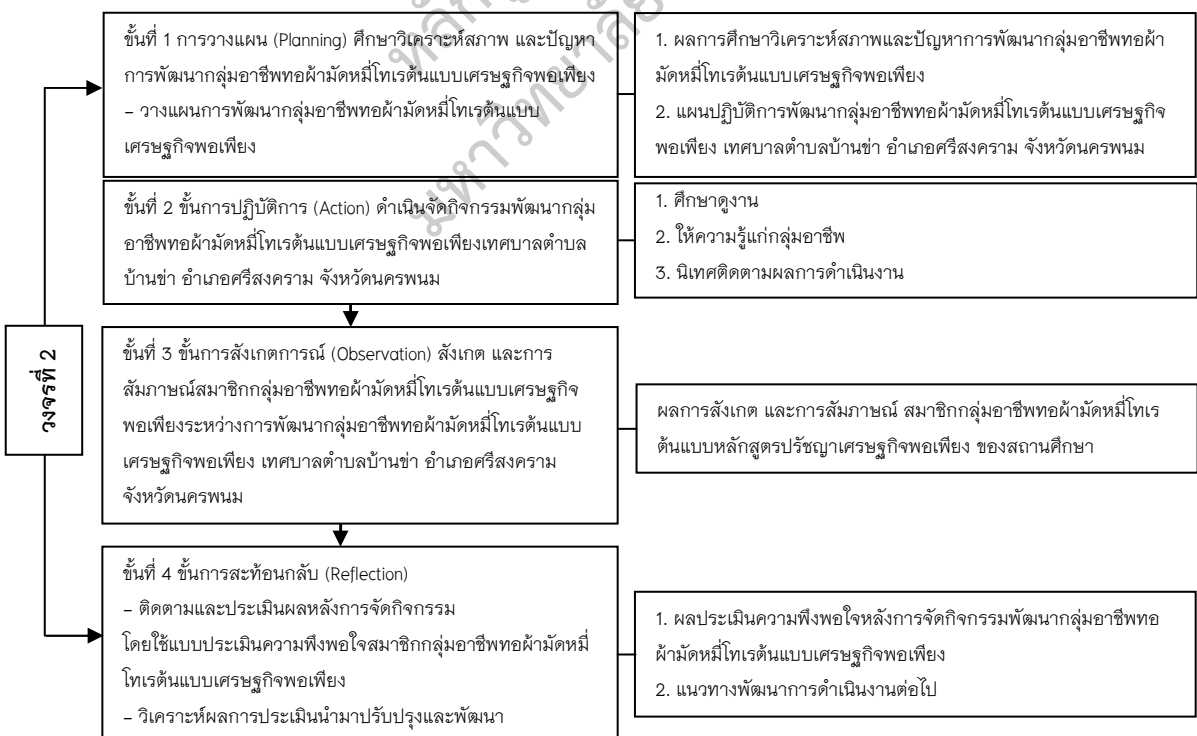
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา ของกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่หมี่แบบเศรษฐกิจพอเพียง เทศบาลตำบลบ้านเช่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่หมี่แบบเศรษฐกิจพอเพียง เทศบาลตำบลบ้านเช่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่หมี่แบบเศรษฐกิจพอเพียง เทศบาลตำบลบ้านเช่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยใช้กรอบแนวคิดในการพัฒนาเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่หมี่แบบเศรษฐกิจพอเพียง เทศบาลตำบลบ้านเช่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม มาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน นายกเทศมนตรีตำบลบ้านข่า จำนวน 1 คน หัวหน้าสำนักปลัด จำนวน 1 คน นักพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน กลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่เทโร หมู่ 8 จำนวน 15 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 26 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านข่า จำนวน 13 คน ปลัดเทศบาลตำบลบ้านข่า จำนวน 1 คน ประธานกลุ่มอาชีพสตรีในเขตตำบลบ้านข่า จำนวน 12 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน
2. สอบถามความคิดเห็นสมาชิกกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่เทโรต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง
3. ประชุมวางแผนการดำเนินงาน
4. สังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมอบรม
5. สอบถามความคิดเห็นวิทยากรเกี่ยวกับการจัดกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่เทโรต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง
6. สังเกตการเข้าร่วมโครงการพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่เทโรต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง
7. ประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดโครงการพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่เทโรต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง
8. สอบถามความคิดเห็น ของคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านข่า จำนวน 4 คน และสมาชิกกลุ่มอาชีพ จำนวน 15 คน โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย และแบบนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากส่วนต่างๆ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปผล จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ประธานกลุ่มอาชีพ คณะผู้บริหาร การประชุม การสังเกต การอบรม

2. การประเมินความพึงพอใจ การประเมินความพึงพอใจการจัดอบรม การประเมินการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย (\bar{x})

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหา การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่เทโรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

1.1 สภาพการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่เทโรสู่ความเป็นต้นแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ด้านกลุ่มอาชีพของเทศบาลตำบลบ้านข่า ส่วนใหญ่มักจะอยู่ในภาพรวมของตำบล ยังไม่มีการชี้ชัดเจาะจงเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จึงทำให้กลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่เทโรได้รับการพัฒนาน้อยและไม่ตรงกับลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มทอผ้ามัดหมี่เทโรยังไม่มีการรวมกลุ่มกันชัดเจน แต่จะมาช่วยกันทำงานเป็นช่วงๆ ที่มีวัตถุประสงค์มาผลิต เนื่องจากต้องขายสินค้าที่ผลิตแล้วก่อนจึงจะสามารถผลิตใหม่ได้

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่เทโรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานด้านกลุ่มอาชีพยังไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากขาดเงินทุนสนับสนุน

ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่ค่อยให้ความสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่ม เนื่องจากมีรายได้น้อยทำให้ขาดแรงจูงใจในการมาทำงานในกลุ่ม สินค้าเหลือจำหน่ายมีมาก คุณภาพของสินค้าไม่เป็นที่ต้องการของตลาดเนื่องจากขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กลุ่มอาชีพยังไม่ได้รับรองมาตรฐานสินค้าจากกรมพัฒนาชุมชน

1.3 ด้านความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 19 คน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทอผ้ามัดหมี่โทเร ($\bar{x} = 11.31$) คิดเป็นร้อยละ 56.55 แต่หลังจากได้รับการพัฒนา กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 19 คน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทอผ้ามัดหมี่โทเร เพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 16.84$) คิดเป็นร้อยละ 84.00 และมีค่าร้อยละความก้าวหน้าอยู่ระหว่าง 25.00–40.00 โดยมีค่าร้อยละความก้าวหน้า เท่ากับ 32.10 แสดงให้เห็นว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทอผ้ามัดหมี่โทเรเพิ่มขึ้น ทั้งรายบุคคลและโดยรวม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ผู้ร่วมวิจัยทั้ง 19 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทอผ้ามัดหมี่โทเร เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่โทเร ผู้ร่วมวิจัย 19 คน พบว่า ผลการตอบแบบสอบถามรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีรายการสอบถามความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ ($\bar{x} = 4.78$) ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้รับจากการอบรม ($\bar{x} = 4.63$) ส่วนข้ออื่นๆ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ซึ่งทั้ง 2 วงรอบใช้กิจกรรมเดียวกัน คือ

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มี 3 ด้าน ดังนี้

2.1.1 ความรู้ความเข้าใจในการออกแบบลายผ้า

2.1.2 ความรู้ความเข้าใจในการย้อมผ้า

2.1.3 ความรู้ความเข้าใจในการบรรจุผลิตภัณฑ์

2.1.4 ศึกษาดูงานที่ศูนย์ศิลปาชีพภูตนาขามอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

2.2 การนิเทศติดตามผล

จากแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการ ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมาก เนื้อหาสาระของหลักสูตร ที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ในครั้งนี้ เข้าใจง่ายและตรงตามกรอบแนวคิดของการพัฒนา กิจกรรมที่ดำเนินการระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้ฝึกปฏิบัติ วิทยากรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทอผ้ามัดหมี่โทเร ส่งผลให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะด้านการจัดการออกแบบลายผ้า การย้อมผ้า การบรรจุผลิตภัณฑ์มากขึ้น ส่วนการนิเทศนั้น เป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีและมีประโยชน์ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าว เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้นิเทศได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่เกิดปัญหา โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกลุ่มผู้นิเทศและกลุ่มผู้วิจัยให้การแนะนำตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยลงมือปฏิบัติการออกแบบลายผ้า ย้อมผ้า บรรจุผลิตภัณฑ์ได้ และมีคุณภาพ

3. ผลการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า

3.1 ด้านการออกแบบลายผ้ามัดหมี่ไทเร จากการสังเกตก่อนการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยทั้ง 19 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบลายผ้าไม่มากนักสามารถออกแบบลายผ้าได้เพียง 3 ลาย คือ ลายตรงลายขนมเปียกปูนและลายฟันปลา แต่หลังจากได้รับการพัฒนาจากผู้ร่วมวิจัยทั้ง 19 คน มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบลายผ้า เพิ่มขึ้น 8 ลาย ซึ่งแสดงว่าผู้ร่วมวิจัยทั้ง 15 คน มีความก้าวหน้าในการพัฒนาเป็นอย่างมาก

3.2 ด้านการย้อมผ้ามัดหมี่ไทเร จากการสังเกตพบว่าหลังจากการพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วงรอบที่ 1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ยังทำการย้อมผ้าแบบเดิมซึ่งจะทำให้สีตกง่ายผ้าสีซีดเร็ว จึงนำไปพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนาการนิเทศติดตามผลการย้อมผ้ามัดหมี่ไทเร วงรอบที่ 2 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความสามารถในการย้อมผ้าได้เป็นอย่างดี สีไม่ตกและสีผ้าไม่ซีดจางเร็วลูกค้าพอใจในผลิตภัณฑ์

3.3 ด้านการบรรจุผลิตภัณฑ์ผ้ามัดหมี่ไทเร จากการสังเกตพบว่า ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ยังไม่มีการบรรจุผลิตภัณฑ์เมื่อมีผู้มาซื้อก็จะพับใส่ถุงหิ้วให้กับลูกค้า หลังจากมีการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาแล้ว มีการลงน้ำยาผ้าก่อนพับใส่ถุงใส่อย่างสวยงาม หรือบางพื้นที่มีราคาแพงก็จะบรรจุใส่หีบห่ออย่างดี จึงทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่สนใจของลูกค้าและมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น

3.4 การตอบแบบสอบถามหลังเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบ, ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้รับจากการอบรม, วัน เวลาในการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร, การจัดกิจกรรมของกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร, การจัดทำแผนงานของกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร, สถานที่ที่ใช้ในการอบรมตามโครงการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร, นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาดำเนินงานกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร, สภาพแวดล้อมของกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร, นำความรู้ที่ได้รับจากสินค้าของกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร, บรรยากาศการจัดกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร

จากการสรุปผลการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ การออกแบบลายผ้า การย้อมผ้า การบรรจุผลิตภัณฑ์ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ตามแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศติดตามผล ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

อภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายที่ทำให้การวิจัยดำเนินการไปได้ด้วยดีมีการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ซึ่งนำผลมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

1.1 สภาพการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามปีด้านกลุ่มอาชีพของเทศบาลตำบลบ้านข่าส่วนใหญ่มักจะอยู่ในภาพรวมของตำบล ยังไม่มีการชี้ชัดเจาะจงเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จึงทำให้กลุ่มทอผ้ามัดหมี่โทเรได้รับการพัฒนาน้อยและไม่ตรงกับลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มทอผ้ามัดหมี่โทเรยังไม่มีการรวมกลุ่มกันชัดเจน แต่จะมาช่วยกันทำงานเป็นช่วงๆ ที่มีวัตถุประสงค์มาผลิต เนื่องจากต้องขายสินค้าที่ผลิตแล้วก่อนจึงจะสามารถผลิตใหม่ได้ สอดคล้องกับ พรพรรณ คำมั่น (2550, บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่ากลุ่มอาชีพมีกำลังการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด กำลังการผลิตใช้แรงงานคนเป็นหลักและใช้เวลาผลิตเป็นเวลานาน สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่มน้อยระบบสื่อสารภายในกลุ่มขาดความต่อเนื่อง วัตถุประสงค์การผลิตในการย้อมสีธรรมชาติต้องรอบางฤดูกาล การสั่งซื้อวัตถุดิบต้องรอนาน ส่งผลทำให้การผลิตขาดช่วง พรพิศ พัฒนกุล (2550, บทคัดย่อ) กล่าวว่าปัญหาหาส่วนใหญ่คือวัตถุดิบมีราคาแพง เนื่องจาก จัดซื้อจากแหล่งเดียวราคาขายต่ำ การแข่งขันสูง ตลาดจำกัด และสมาชิกยังขาดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ หน่วยงานของรัฐควรให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเพิ่มรายได้ของชุมชน

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานด้านกลุ่มอาชีพยังไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากขาดเงินทุนสนับสนุน ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มไม่ค่อยให้ความสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่ม เนื่องจากมีรายได้น้อยทำให้ขาดแรงจูงใจในการมาทำงานในกลุ่ม สินค้าเหลือจำหน่ายมีมาก คุณภาพของสินค้าไม่เป็นที่ต้องการของตลาดเนื่องจากขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กลุ่มอาชีพยังไม่ได้รับรองมาตรฐานสินค้าจากกรมพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ ภรทริธา ผลงาม (2551, บทคัดย่อ) ที่พบว่าการพัฒนาทอผ้า มีปัญหาในหลายๆ ด้านคือด้านการผลิตมีปัญหาเรื่องวัตถุดิบมีราคาแพงและต้องซื้อจากท้องถิ่นอื่น วัตถุดิบหายาก ทำให้

ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการและขาดแหล่งซื้อวัตถุดิบที่แน่นอน ในด้านอุปกรณ์พบว่า อุปกรณ์ในกลุ่มมีน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนสมาชิกและไม่มีอุปกรณ์ในการแปรรูป ด้านทักษะการผลิตพบว่าขาดทักษะในการผลิตและการย้อมผ้าที่มีมาตรฐาน การขาดบุคลากรในด้านการออกแบบลายผ้า ขาดความรู้เรื่องลวดลายใหม่ๆ ที่ทันสมัย และขาดวิทยากรอบรมด้านการพัฒนาฝีมือและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ด้านการผลิตมีปัญหาผลิตไม่ทันเพราะสมาชิกมีเวลาในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ด้านอัตราการผลิต มีปัญหาผลิตไม่ทันเพราะสมาชิกมีเวลาในการทอผ้าน้อยเนื่องจากมีอาชีพทางการเกษตร อัตราการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการและกลุ่มไม่สามารถผลิตผ้าได้ตามความต้องการของลูกค้าที่สั่งจำนวนมาก เนื่องจากให้ระยะเวลาในการทอผ้าน้อย ด้านเงินทุนพบปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อวัตถุดิบ และขาดเงินทุนในการสร้างที่ทำการกลุ่ม และขาดงบประมาณในการสนับสนุนและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ส่วนในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีปัญหาขาดตลาดรองรับแน่นอน กลุ่มไม่มีลูกค้าประจำจึงต้องนำสินค้าออกไปจำหน่ายยังงานแสดงสินค้า บางกลุ่มมีลูกค้ามาซื้อสินค้าเป็นครั้งคราว และไม่มีร้านจำหน่ายสินค้าในชุมชน ด้านการส่งเสริมการตลาดมีปัญหาเรื่องขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ ด้านส่งเสริมการขาย และการตลาดขาดการส่งเสริมการขายจากภาครัฐ ไม่มีตลาดชุมชน กลุ่มยังไม่มีแบรนด์ของสินค้า ขาดการประชาสัมพันธ์ให้กับสินค้าเป็นที่รู้จัก คู่แข่งมีมากในท้องถิ่นและจังหวัดใกล้เคียง ตลาดจำหน่ายสินค้าของสมาชิกขายไม่ได้ตามความต้องการของสมาชิก ด้านคู่แข่งทางการตลาดมีปัญหา ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้าทอมือมีกลุ่มผู้ผลิตมากมายทุกภูมิภาคของประเทศ การตลาดจึงมีคู่แข่งมาก แต่ละกลุ่มต้องสร้างจุดเด่นหรือข้อแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ กลุ่มผู้ผลิตมักขาดความเข้าใจในระบบธุรกิจ ขาดการพัฒนาสินค้า ด้านการส่งเสริมภาครัฐมีปัญหาขาดการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับลายผ้าใหม่ ขาดการสนับสนุนจากองค์กรส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดทำระบบบัญชีมีปัญหาเรื่องขาดความรู้ด้านการจัดทำบัญชีที่เป็นระบบอย่างถูกต้อง

1.3 ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่สู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่าผู้ร่วมวิจัยพัฒนากลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ความสามารถในการบรรจุภัณฑ์ผ้ามัดหมี่ไทเร่, ชุมชนและเทศบาลให้การสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพผ้ามัดหมี่ไทเร่, การศึกษาดูงานของกลุ่มอาชีพผ้ามัดหมี่ไทเร่ จากชุมชนอื่น, สมาชิกสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ตนเอง, งบประมาณในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพผ้ามัดหมี่ไทเร่, สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ในการออกแบบลวดลายผ้ามัดหมี่ไทเร่, สมาชิกในกลุ่มมีความรู้ในการย้อมผ้ามัดหมี่ไทเร่, สมาชิกสามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว, กลุ่มอาชีพผ้ามัดหมี่ไทเร่ มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ, การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่มอาชีพผ้ามัดหมี่ไทเร่ สอดคล้องกับ สุจินต์ ลิมาภิรักษ์ (2552, บทคัดย่อ) ผลการพัฒนาระบบงานการทอผ้าพื้นบ้าน โดยการมีส่วนร่วมระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้วิธีระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาร่วมกันระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีกิจกรรมการประชุมนร่วมกันในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การศึกษาดูงานในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และการลงมือปฏิบัติการทอผ้าในประเทศไทยซึ่งมีกระบวนการเริ่มจากเตรียมไหมเส้นพุ่ง โดยการสาวไหม เหล่งไหม ดองไหม กวักไหม ปั่นหลอด แกว่งไหมใส่โบก ดันหมี่มัดหมี่ใหม่ ย้อมหมี่ และปั่นหมี่ใส่หลอด การเตรียมไหมเส้นยืน เริ่มจากการดองไหม กวักไหม ปั่นหลอด ปั่นโบก ย้อมสี ดันเครือหูก สืบหูก และกางหูกโดยมีกิจกรรมอบรมเพื่อพัฒนาระบบงานการสาวไหมและเทคนิคการย้อมสีธรรมชาติ การออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ชุมชน โดยเน้นการอนุรักษ์ลวดลายโบราณและย้อมสีด้วยสีธรรมชาติ แบบแรก ได้แก่ ผ้าไหมมัดหมี่ลายช่อดอกขจร และแบบที่สอง ได้แก่ ผ้าไหมมัดหมี่ลายเกลียวไหม

ซึ่งเป็นการทอผ้าลายโบราณ จำนวน 11 ลาย ในผ้าชิ้นใหม่ ผืนเดียวส่วนการทอชิ้นของผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ลายอัตลักษณ์ทั้งสองแบบนี้ ได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชนและได้เป็นต้นแบบสำหรับทอสวมใส่

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่สู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่สู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษามี 3 ด้าน ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจในการออกแบบลายผ้า 2) ความรู้ความเข้าใจในการย้อมผ้า 3) ความรู้ความเข้าใจในการบรรจุผลิตภัณฑ์โดยการวิจัยครั้งนี้พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่สู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการ ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมาก เนื้อหาสาระของหลักสูตร ที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร่สู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ในครั้งนี้ เข้าใจง่ายและตรงตามกรอบแนวคิดของการพัฒนา กิจกรรมที่ดำเนินการระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้ฝึกปฏิบัติ วิทยากรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทอผ้ามัดหมี่ไทเร่ ส่งผลให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพรหม คลังกลาง (2545, บทคัดย่อ) ศึกษาพัฒนาการของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีการรวมกลุ่มและก่อตั้งขึ้นในปีพุทธศักราช 2524 โดยพัฒนาการประจำตำบลชัยพฤกษ์ได้กระตุ้นประสานให้คำแนะนำถึงคุณค่าของการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาฟื้นฟูการทอผ้าพื้นเมือง จึงมีชาวบ้านรวมตัวกันเริ่มแรก จำนวน 10 คน มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มและแบ่งหน้าที่เป็นฝ่ายต่างๆ ภายในกลุ่ม ต่อมา มีหน่วยงานราชการได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม ได้แก่ คณาจารย์จากวิทยาลัยครูเลย

นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่จากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดเลยมาให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าของผ้าที่ทอ และเพิ่มทางเลือกให้ผู้บริโภคมากขึ้น ภายหลังจากสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองได้เข้ามาให้คำแนะนำเรื่องการจัดการตลาด การเงินและการทำบัญชี ซึ่งช่วยให้ผลผลิตของกลุ่มกระจายไปสู่ผู้บริโภคมากขึ้น นอกจากนี้กลุ่มจะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ แล้ว ภายในกลุ่มเองก็พยายามที่จะเรียนรู้และแสวงหาแนวทางเพื่อการพึ่งตนเองอยู่ตลอดเวลา มีการเลือกตั้งประธานกลุ่มใหม่ การปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารจัดการกลุ่ม เกณฑ์การรับสมัครใหม่ รูปแบบการแบ่งปันผลตอบแทนภายในกลุ่ม ฯลฯ ประกอบกับลักษณะความเป็นผู้นำของประธานกลุ่ม ซึ่งทำให้กลุ่มมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และมีความเข้มแข็งมากขึ้น

2.2 การนิเทศติดตามผล โดยพบว่า การนิเทศติดตามผลการดำเนินงานนั้นเป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีและมีประโยชน์ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าว เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้นิเทศได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่เกิดปัญหา โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกลุ่มผู้นิเทศและกลุ่มผู้วิจัยให้การแนะนำตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยลงมือปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการออกแบบลายผ้า การย้อมผ้า การบรรจุผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย เกิดผล (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารการพัฒนาหลักสูตรทอผ้าขึ้นต้นจกบ้านหาดเลี้ยว โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าต่างพึงพอใจเนื้อหาและกิจกรรมการสอน การจัดเตรียมสถานที่ มีความเหมาะสม การวัดผลประเมินผลตรงตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนที่หลักสูตรจัดไว้ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์การเรียนเฉพาะของแต่ละเรื่องครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้จริง ในด้านอัตราเวลาเรียนต้องปรับปรุงโดยเพิ่มอัตราเวลาเรียนให้มากขึ้น

3. ผลการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า

3.1 ด้านการออกแบบลายผ้ามัดหมี่โทเร จากการสังเกตก่อนการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยทั้ง 15 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบลายผ้าไม่มากนัก สามารถออกแบบลายผ้าได้เพียง 3 ลาย คือ ลายตรง ลายขมมเปียกปูน ลายฟันปลา แต่หลังจากได้รับการพัฒนากลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 15 คน มีระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบลายผ้า เพิ่มขึ้น 8 ลาย ซึ่งแสดงว่าผู้ร่วมวิจัยทั้ง 15 คน มีความก้าวหน้าในการพัฒนาเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ บังอร พงษ์ประพันธ์ (2547, บทคัดย่อ) พบว่า ที่จังหวัดราชบุรีมีการทอผ้าด้วยลายหลักและลายประกอบตามแบบที่ทอสืบทอดกันมา พร้อมทั้งพัฒนาลายที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย-ยวนราชบุรีที่ออกแบบขึ้นใหม่ คือ ลายดอกแคทราย โดยยังคงผลิตผ้าแบบต่างๆ มีทั้งจกเฉพาะต้นขึ้น จกทั้งตัวและจกยกมุก

3.2 ด้านการย้อมผ้ามัดหมี่โทเร จากการสังเกตพบว่าหลังจากการพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วงรอบที่ 1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัยส่วนใหญ่ยังทำการย้อมผ้าแบบดั้งเดิมซึ่งจะทำให้สีตกง่าย สีของผ้าซีดเร็ว จึงนำไปพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนาการนิเทศติดตามผลการย้อมผ้ามัดหมี่โทเร วงรอบที่ 2 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความสามารถในการย้อมผ้าได้เป็นอย่างดี สีไม่ตกแลสีผ้าไม่ซีดจางเร็วลูกค้ามีความพอใจในผลิตภัณฑ์

3.3 ด้านการบรรจุผลิตภัณฑ์ผ้ามัดหมี่โทเร จากการสังเกตพบว่า ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ยังไม่มีการบรรจุผลิตภัณฑ์ เมื่อมีผู้มาซื้อก็จะพับใส่ถุงหิ้วให้กับลูกค้า หลังจากมีการอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่โทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาแล้ว มีการลงน้ำยาและรีดผ้าก่อนพับใส่ถุงใสอย่างสวยงาม หรือบางผืนที่มีราคาแพงก็จะบรรจุใส่กล่องห่ออย่างดี จึงทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่สนใจมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับ ภัทริธา ผลงาม (2551, บทคัดย่อ) การจัดทำ เครื่องหมายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การจัดทำฉลากสินค้าและ สมุดรูปเล่มตัวอย่างผลิตภัณฑ์ โดยใช้แบบสอบถาม การบริหารกลุ่ม การศึกษาหาช่องทางการตลาดเพื่อ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยใช้แบบสอบถามว่าพฤติกรรม การเลือกซื้อผ้าทอพื้นบ้านของผู้บริโภค ส่วนใหญ่ มีความถี่ในการซื้อผ้าทอนั้นพิจารณาดีและสะดวก จังหวัดเลยโดยประมาณ 1 ครั้ง

3.4 การตอบแบบสอบถามหลังเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ทอผ้ามัดหมี่ไทเรสู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน ชุมชนต้นแบบ, ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้รับจากการ อบรม, วัน เวลาในการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนา กลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรฯ, การจัดกิจกรรมของกลุ่ม อาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรฯ, การจัดทำแผนงานของกลุ่มอาชีพ ทอผ้ามัดหมี่ไทเรฯ, สถานที่ที่ใช้ในการอบรมตามโครงการ พัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร สู่ความเป็นต้นแบบหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา, นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมา ดำเนินงานกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร, สภาพแวดล้อม ของกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเรฯ, นำความรู้ที่ได้รับจาก การอบรมมาพัฒนาสินค้าของกลุ่มอาชีพทอผ้ามัดหมี่ไทเร สู่ความเป็นต้นแบบ, บรรยากาศการจัดกลุ่มอาชีพทอผ้า มัดหมี่ไทเรฯ สอดคล้องกับ พรพรรณ คำมั่น (บทคัดย่อ, 2550) ที่พบว่าปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้า พื้นเมือง คือปัจจัยด้านผู้นำ ประธานกลุ่มมีภาวะผู้นำสูง เป็นผู้ที่ผลักดันให้กลุ่มมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีมนุษย์ สัมพันธ์ที่ดี มีจิตสาธารณะพร้อมที่จะอุทิศเวลาให้กับกลุ่ม ปัจจัยด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้กลุ่มมีการเรียนรู้ ร่วมกันในกลุ่มและมีการเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม โดยการ ถ่ายทอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และสอดคล้องกับ สุนทร สุขไทย (2549, บทคัดย่อ) ความสัมพันธ์ของการทอผ้ากับวิถีชาวบ้านวังแท่น

ตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ในด้านสังคม พบว่า ทำให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างความสัมพันธ์ของคน ในชุมชนในด้านวัฒนธรรม การทอผ้าเป็นการถ่ายทอด ภูมิปัญญาชาวบ้านและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในด้าน เศรษฐกิจ การทอผ้าให้เกิดการสร้างอาชีพและรายได้ อันนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนิเทศติดตามผล ใช้วิธีการนิเทศที่ หลากหลายสามารถพัฒนาคุณภาพทอผ้ามัดหมี่ไทเร ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้ นอกจากนี้ควรมีการสร้าง ขวัญและกำลังใจสำหรับสมาชิกในกลุ่มเพื่อที่จะได้มี กำลังใจในการทำงานต่อไป

1.2 ผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านเขาและเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบดูแลกลุ่มสตรีควรส่งเสริมให้มีการอบรมเชิง ปฏิบัติการกลุ่มอาชีพทุกปีเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

1.3 ควรจัดร้านค้าชุมชนที่จำหน่ายสินค้าจาก กลุ่มสตรีเพื่อให้สินค้ามีที่จำหน่ายและลงโฆษณาทาง เว็บไซต์เทศบาลเพื่อประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนากลุ่มอาชีพ นอกจากการประชุม เชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตามผลภายในแล้ว ควรนำ วิธีการอื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน การศึกษาเอกสารทาง วิชาการมาใช้ในการพัฒนา

2.2 ควรพัฒนารูปแบบการทอผ้ามัดหมี่ให้มี ความหลากหลายนอกจากส่งเสริมการผลิตสินค้าแล้วควร ศึกษาตลาดของสินค้าแหล่งจำหน่ายต่างๆ เพื่อส่งเสริม กลุ่มอาชีพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พรพรรณ คำมั่น. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมน้ำใสใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- พรระมณ คลังกลาง. (2545). พัฒนาการของกลุ่มสตรีทอผ้า กรณีศึกษาบ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์อำเภอเมือง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พิสมัย เกิดผล. (2547). การบริหารการพัฒนาหลักสูตรทอผ้าขึ้นดินจกบ้านหากเลี้ยว โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ภัทรธิรา ผลงาม. (2551). การพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP กรณีศึกษาในกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุนทร สุขไทย. (2549). การสืบสานการทอผ้าพื้นเมืองของชุมชนตำบลหาดเลี้ยว อำเภอศรีสงคราม จังหวัดสุโขทัย. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

วารสารวิชาการ
หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร